

Ὁ σιρ Γάρνερ Γούλσελεν διαρίσθη ὁ πρῶτος βρετανὸς διοικητὴς τῆς νήσου.

Τὸ κλίμα τῆς Κύπρου ποικίλλει ἐν διαφοροῖς μέρεσι. Τὰ βόρεια μέρη εἶναι λοφώδη καὶ δασώδη καὶ ἦτον εὐφορα, ἡ δὲ θερμότης μετριάζεται διὰ τῶν ἀνέμων τῶν ἐκ τῶν Καραμανίων ὀρέων, τὰ ὅποια διατηροῦσι τὴν χιόνα ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις αὐτῶν κορυφαῖς κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους. Τὸ ψυχρὸς εἶναι δριμύτατον τὸν χειμῶνα. Ἐν ταῖς πεδιάσι ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς διαμερίσμασι τῆς Κύπρου ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου εἶναι ὑπερβολικὴ ἀλλὰ μετριάζεται διὰ θαλασσίας αὐρας. Τὰ πλουσιώτερα καὶ ὠραιότερα μέρη τῆς νήσου εἰσὶν ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Κερυνείας καὶ Πάφου. Ἡ Λάρναξ, ὁ κύριος λιμὴν τῆς νήσου, εἶναι περὶ ἐν τέταρτον μιλίου μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἡ κεντρικὴ ἀποθήκη τοῦ ἐμπορίου ὁλοκλήρου τῆς νήσου, ἔνθα καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι κάτοικοι διαιτῶνται εἶναι ἡ Marina, παραλία κωμόπολις. Καὶ τοῖς ἡ Λάρναξ κεῖται ἐπὶ τοῦ χειροτέρου μέρους τῆς νήσου, τῆς περὶ αὐτὴν χώρας οὐσῆς ξηρᾶς καὶ ἀγρόνου, ὁ λιμὴν ὅμως εἶναι ὁ ἀριστος τῆς νήσου. Περὶ τὴν μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Λάρνακος εἶναι τσαμίον ἐν ᾧ οἱ Τούρκοι ὑποθέτουσιν ὅτι ἡ τροφὸς τοῦ προφήτου των ἐτάφη. Ἡ Νικησία ἡ πρωτεύουσα τῆς Κύπρου ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶ τῷ 1570, τῆς πολιορκίας διαρκεσάσης τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας, ὁπότε ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου.

Τὰ κυριότερα προϊόντα τῆς νήσου εἰσὶ σίτος, κριθή, βάμβαξ, μέταξα, βαφικαὶ ὕλαι, ἐλαιόλαδον, οἶνος, ξυλοκέρατα, κἀνάβις, πίσσα, ξυλεῖα, καπνὸς, ἄλας, καὶ καρποὶ· παράγει δὲ κατὰ μέσον ὄρον 1,246,000 γαλλόνια οἴνου. Τὴν κυριωτέραν ἐξαγωγὴν ἔχει εἰς τὴν Μασσαλίαν Λιθόρνον, Τεργέστην, καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Συρίας.

ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Πάπυρος. Καθόσον ἡ φιλολογία τῆς ἀρχαιότητος προέβαινε, καθίστατο ἀναγκαῖα ἡ εὑρεσις ὕλικου καταλλήλου πρὸς ἔργα μεγάλα, τὰ ὅποια πλὴν τῆς διαρκείας καὶ τοῦ μεγάλου σχήματος, νὰ ἔχωσι λεπτότητα ὕψους τοιαύτην ὥστε μεγάλη ἐπιφάνεια νὰ δύναται νὰ τυλίσσεται εἰς ὀλίγην ἔκτασιν. Εἰδὸς τι καλάμου, φουμένου ἐν Αἰγύπτῳ, εὐρέθη κατάλληλον νὰ χειροτεχνηθῇ εἰς ὕλην τοιούτου εἶδους. Φύλλα παρειασθέντα ἐξ αὐτοῦ λεπτοτάτης ὕψους, καὶ παντὸς μεγέθους, ἐπ' αὐτῶν δὲ τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀρχαίων χειρογράφων ἐγράφοντο. Ταῦτα ἐκαλοῦντο πάπυροι. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς χειροτεχνίας ταύτης ἐγένετο μεγάλως βοηθητικὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους, καὶ κατέστη τὸ μέσον μείζονος πολλαπλασιασμοῦ τῶν χειρογράφων. Ὁ πάπυρος ἦτον ὑδροκάλαμος φουόμενος ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου. Ἡ κατασκευὴ τοῦ χαρτοῦ ἐγένετο διὰ τῆς ἀπεκδύσεως τοῦ καλάμου τούτου ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ καλύμματος· εἰτα δὲ μετὰ προσοχῆς χωριζομένης τῆς ἔσω μεμβράνης διὰ τῆς αἰχμῆς βελόνης ἢ μαχαίριου. Αἱ ἱνὲς αὗται ἐξετείνοντο

παράλληλοι ἐπὶ τραπέζης, ἔχουσαι τὰς ἄκρας αὐτῶν εἰς ἐπαφὴν, ἦσαν δὲ τοσαῦται ὥστε νὰ σχηματίζωσι φύλλον. Δεύτερον στρώμα ἐτίθετο τότε, οὗ αἱ ἱνὲς διεσταυροῦντο μετὰ τῶν τοῦ πρώτου καὶ ἐσχημάτιζον ὀρθὰς γωνίας. Μετὰ τὴν παρασκευὴν ταύτην ἡ ἐπιφάνεια ὑγραίνεται δι' ὕδατος· καὶ ἐπιέζετο μετὰ δύο λείων ἐπιπέδων. Ξηραίνουμένη ἡ μάζα συνεκολλᾶτο εἰς ὁμαλὸν καὶ ἰσόπεδον φύλλον. Ἡ προσκόλλησις τῶν ἱνῶν ἐγένετο ἀναμφιβόλως ἕνεκα τοῦ γλυκύδους ὑγροῦ τοῦ καλάμου, καὶ τοῖς Ῥωμαῖοι οἵτινες ἠγνόουν τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἀπέδιδον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο εἰς ἰδιαίτεραν ιδιότητα τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου. Ὁ λεπτότερος χάρτης, ὁ κατασκευαζόμενος ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν μεμβρανῶν τοῦ καλάμου, καθίστατο λευκότερος, καὶ στιλπνὸς διὰ τῆς τρίψεως μετὰ ὀστράκου ἢ ὀδόντος ζώου. Τοιαῦτα ἐπὶ παπύρου χειρόγραφα εὐρέθησαν πλεῖστα κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς πόλεως *Herculaneum*, τῆς καλυφθείσης ἐκ τῆς ἐκρήξεως τοῦ βεζουβίου συμβάσης ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Τίτου.

Περγαμηνή. Μετὰ τὸν πάπυρον, τὰ δέρματα τῶν ζώων ἐχρησίμευον εἰς γραφὴν, εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Ὅποταν ὁ Εὐμένης ἡ Ἀτταλὸς ἐπειράθη νὰ ιδρύσῃ βιβλιοθήκην ἐν Περγᾶμῳ, 200 ἔτη π. Χ. ἤτις ἔδει νὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν περίφημον Ἀλεξανδρινὴν βιβλιοθήκην, εἰς ἐκ τῶν Πτολεμαίων, τότε βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ζηλῶν τὴν ἐπιτυχίαν του, ἐξέδωκε διάταγμα ἀπαγορεύειν τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ παπύρου. Οἱ κάτοικοι τῆς Περγᾶμου ἤρξαντο τότε χειροτεχνοῦντες Περγαμηνὰς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παπύρου, καὶ ἐσχημάτισαν τὴν βιβλιοθήκην των κυρίως ἐκ χειρογράφων ἐκ τῆς ὕλης ταύτης. Ἐντεῦθεν ἦτο γνωστὴ τοῖς Λατίνοις διὰ τοῦ ὀνόματος *Pergamena*. Ἡ λέξις *Membrana*, ἐφηρμοζέτο ἐπίσης παρ' αὐτῶν εἰς τὴν περγαμηνήν.

Χάρτης. Ὁ χάρτης οἷον σήμερον μεταχειρίζομεθα, σχηματίζομενος ἐξ εὐκάμπτων ἱνῶν καθισταμένων εἰς μάζαν διὰ λεπτῆς διαιρέσεως αὐτῶν, καὶ εἰς φύλλα σχηματίζομενος διὰ γλυκύδους ὕλης, ἤρξατο νὰ γίνεταί γνωστὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Πρῶτον συνέκειτο ἐκ βάμβακος ἢ μετάξης, καὶ ἐκαλεῖτο *bombycina*, μόνον δὲ ἀπὸ τῆς 14ης ἑκατονταετηρίδος ἤρξατο κατασκευαζόμενος ἐκ ρακῶν καὶ λίνου. Ὑπόφαιος χονδρὸς χάρτης πρῶτον κατεσκευάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1588· χάρτης δὲ πρὸς γραφὴν καὶ τυπογραφίαν οὐχὶ πρὶν τοῦ 1690 πρὸ τοῦ ὁποίου εἰσῆγετο ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης.

Εργαλεῖα. Ἐνῷ ἡ γραφὴ ἐγένετο ἐπὶ σκληρῶν οὐσιῶν, οἷος ὁ λίθος καὶ τὸ μέταλλον, σκληρὰ μεταλλικὴ αἰχμὴ ἦτο τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ τὰ γράμματα ἐσχημάτιζοντο. Ὁ *stylus*, τὸν ὁποῖον οἱ Ῥωμαῖοι μεταχειρίζοντο πρὸς γραφὴν ἐπὶ ὀρειχαλκείων πινακίδων ἐστρωμένων διὰ κηροῦ, ἦτον ὀξὺς τὴν μίαν ἄκραν πρὸς γραφὴν, καὶ ἀμβλὺς τὴν ἑτέραν, πρὸς ἀπόξεσιν τῶν γραφέντων. Πρὸς γραφὴν διὰ κεχρωματισμένων

ὕγρων ἢ μελάνης, ὁ κάλαμος ἦτον ἐν χρήσει, ὅστις εἶχε τὴν μίαν ἀκρὰν διηρημένην ὡς αἱ γραφίδες δι' ὧν νῦν γράφομεν. Αἱ ἐκ πτερῶν γραφίδες δὲν ἦσαν γινώσται πρὸ τῆς 4ης ἢ 6ης ἑκατονταετηρίδος. Τινὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν γράφουσιν ἐτι διὰ καλάμων ἀντὶ πτερογραφίδων. Οἱ Σῖναι γράφουσι διὰ λεπτῶν χρωστήρων.

Μελάναι. Ἡ μελάνη τῶν ἀρχαίων συνίστατο ἐξ ἀνθρακούχου οὐσίας οἷον αἰθάλης, ἢ τετριμμένου ἀνθρακος, ἐνουμένης πρὸς γλυκύδεις οὐσίας. Ἐπὶ τινὰ χρόνον μετεχειρίζοντο τὸ μέλαν ὑγρὸν τῆς σπησίας. Κεχρωματισμέναι μελάναι ἦσαν ἐπίσης ἐν χρήσει. Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ὑπέγραπον τὰ διατάγματα αὐτῶν δι' ἐρυθρᾶς μελάνης, ἢ χρῆσις τῆς ὁποίας ἀπηγορεύετο εἰς ἄλλους, ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΗΜΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΜΟΖΑΡΤΟΥ

ΜΟΖΑΡΤΗΣ (Ἰωάννης—Χρυσόστομος—Βολφάγγιος—Θεόφιλος), γεννηθεὶς ἐν Σαλτσβούργῳ τῇ 27 Ἰανουαρίου ἐν ἔτει 1856 ἐκ πατρὸς μουσικοῦ, καὶ ἀποβιώσας ἐν Βιέννῃ τῇ 5 Δεβρίου 1791.—Νήπιον εἰσέτι ὢν, ἐπειράτο νὰ παίξῃ ἤχους διηνεκεῖς ἐπὶ κυμβάλου. Τετραετὴς ἔπαιξε τεμάχια ἰδικά του, καὶ ἐξαστῆς ἐπὶ δημοσίων συμφωνιῶν.

Ἐλθὼν μετὰ τοῦ πατρὸς του Λεοπόλδου, γεννηθέντος ἐν Αὐσβούργῳ τῷ 1719 ἑπταετῆς σχεδὸν ἔπαιζεν ἐνώπιον τοῦ Φραγκίσκου Α'. Ἐκθαμβὸς ὁ Αὐτοκράτωρ διὰ τὴν εὐχρείαν αὐτοῦ, τῷ εἶπεν, ἵνα τὸν δοκιμάσῃ, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον πράγμα νὰ παίξῃ τις ἐπὶ κυμβάλου ἀσκεποῦς, τοῦ ὁποίου τὰ πλήκτρα ἐφαίνοντο. Ἀλλ' ὁ παῖς Μοζάρτης, ἀνευ ἐλαχίστου δισταγμοῦ, ἐζήτησε νὰ καλύψωσιν αὐτὸ διὰ τινος ὑφάσματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κρούων ἔπαιζεν ἐπίσης ταχέως καὶ εὐχερῶς, οἱ δὲ παρεστῶτες ἐξέστησαν πάντες. Ἐλθὼν εἰς Παρίσιους μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς ἐναρέτου ἀδελφῆς του Μαριάννης, ἐδημοσίευσεν δύο συγγραμμάτια, μὴ ὢν ἐτι ὀκταετῆς! Ἀφοῦ περιηγήθη τὴν Ἀγγλίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Βέλγιον, ἐπέστρεψεν εἰς Βιέννην πάλιν καὶ ἐκυμβάλισεν ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωσήφ Β'. ὅστις τὸν ὑπερηγάπησεν. Ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἰταλίαν, κατέπληξε τοὺς περιφημοτέρους διδασκάλους διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς αὐτοῦ ἐπιτηδειότητος εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐν Νεαπόλει, ἐπίστευον οἱ φιλαπόλλωνες, ὅτι τὸ προτέρημά του προήρχετο ἐκ τινος δακτυλιδίου μεμαγευμένου, ὅπερ ἔφερεν ἡ εὐβουλία ὅμως αὐτῶν ἔπαυσεν ἅμα ἰδόντες αὐτὸν, ἀποβάλλοντα τὸ δακτυλίδιον καὶ ἐξακολουθοῦντα νὰ τοὺς καταθέλλῃ. Τὸ 1777 ἐπιστρέψας διὰ Παρισίων εἰς Βιέννην, διωρίσθη ἀρχιμουσικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παρεκκλησίου. Αὐτοῦ συνέθετε τὰ μελοδράματα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν περιφημότερα εἰσὶν: ἡ Ἐπαράστασις τοῦ Σερατοῦ ὁ Ἰάμος τοῦ Φιγάρου, ὁ Δὸρ—Ζουάρ (Cosi far tutto), ὁ Μι-

ρικὸς Αὐλὸς, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Θεάτρου, ἡ ἐπιείκεια Τίτου, καὶ τὸ τελευταῖον, ὁ Ἰδομενεύς. Ὁ Μοζάρτης ἐτόνισεν ὡπύτως κρούσματα (sonates), συμφωνίας καὶ ἔτερα τεμάχια μουσικῆς, γενικῶς θαυμαζόμενα· ἀλλ' ὁ ὑπὲρ κεκοιμημένον ψαλμὸς του (requiem) δοξάζεται δικαίως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὡς τὸ ἀριστουργημα τοῦ. Ἡμέραν τινα ὁ Μοζάρτης, εἰς σκέψεις μελαγχόλους ὑπάρχων, ἤκουσε ροῖζον ἀμάξης πρὸ τῆς πύλης αὐτοῦ σταματησάσης, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδεν ἄνδρα τινα, θέλοντά νὰ λαλήσῃ πρὸς αὐτόν. «—Διάστημός τις φίλος μου, εἶπεν ὁ εὐσχημος νέηλος, μ' ἐπεφόρτισε νὰ σ' εὔρω.—Καὶ ὁ φίλος αὐτὸς ποῖος; διέκοψεν εἰπὼν ὁ Μοζάρτης.—Ἄγνωστος θέλει νὰ μείνῃ! —Ἔστω, καὶ τί ἐπιθυμεῖ;—Ἀπώλεσεν ἐταῖρον πεφλημένον, ὅνπερ αἰωνίως θέλει ἐνθυμῆσθαι· θέλων δὲ νὰ ἐορτάζῃ τὸν θάνατόν του ἐνιαυσίως διὰ πανδήμου μνημοσύνου, σὲ παρακαλεῖ ὅπως συνθέσῃ ψαλμὸν τινα ὑπὲρ κεκοιμημένου. Ὁ τόνος μεθ' οὗ προυφέρθησαν ταῦτα, καὶ ἐξαίρετως τὸ μυστηριῶδες ὅπως τὸ ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐφαπλούμενον, ζωηρῶς ἐπληξάν τὸν Μοζάρτην, οὐτινος ἡ ψυχὴ ἦν πλήρης εἰσέτι τοιούτων ἐντυπώσεων καὶ ὑπεσχέθη νὰ συνθέσῃ τὸν ἐπικήδειον ψαλμόν· ὁ ἄγνωστος τότε εἶπεν—«Νὰ σὲ ἴδω! Ὅλην σου τὴν μεγαλοφυῖαν νὰ δείξῃς εἰς τὸ ἔργον σου, διότι ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ μουσικογνώστην βαθύν.—Τόσῳ κάλλιον.—Πόσου χρόνου δεῖσαι;—Τεσσαρῶν ἐβδομαδῶν.—Ἔστω! θὰ ἐπιστρέψω μετὰ τέσσαρας ἐβδομάδας. Ποίαν τιμὴν ζητεῖς, διὰ τὸν κόπον σου;—Ἐκατὸν δουκάτα.—Τότε ὁ ἄγνωστος ἐμέτρησε τὰ ἑκατὸν δουκάτα ἐπὶ τραπέζης καὶ ἔγεινεν ἄφαντος. Ὁ δὲ Μοζάρτης μετὰ βεθέας σκέψεις, ἀνίσταται αἰφνῆς, ζητεῖ κάλαμον, μελάνην καὶ χάρτην καὶ ἐναντίον τῶν ἐνστάσεων τῆς γυναικὸς του, ἤρξατο γράφειν. Ὁ οἶστρος οὗτος πολλὰς διήρκεσεν ἡμέρας ἀναλλοίωτος· ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἐξησθένησεν ἐκ τῆς καματηρᾶς ἐργασίας, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἀνάσθητος κατέπεσε. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, καθ' ὃν ὁ Μοζάρτης ἀνέβαλλε τὴν σύνθεσιν ὡς ἐκ τῆς ἀδυναμίας, ἡ γυνὴ του, πλησίον καθημένη, ἐπροσπάθει νὰ τὸν ἐξώσῃ τῶν σκοτεινῶν στοχασμῶν του.—Ναί, εἶπεν ὁ ἐνδοξος τεχνίτης, δι' ἐμαυτὸν τὸν ἐπικηδεῖον τοῦτον ψαλμὸν ποιῶ! θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ νεκρώσιμον μνημόσυρόν μου.—Μὲ τὸν σταθερὸν τοῦτον λογισμόν ἤρχισε πάλιν τὸ ἔργον, καθὼς καὶ ὁ Ῥαφαήλ ὅταν ἐζωγράφιζε τὴν περίφημον Μεταμόρφωσιν, προσδεβλημένος ἐπίσης ἐκ τῆς ιδέας τοῦ θανάτου του.—Τὸ ἔργον ἐπροχώρει βραδέως· ἡ ὑγεία εἰς τὸν Μοζάρτην ἦν μακράν. Ἐν τούτοις δὲ, παρελθουσὶν τῶν τεσσάρων ἐβδομαδῶν, ἰδοὺ ἐφάνη ὁ σκαιὸς ἄγνωστος. Ἀδύνατόν μοι ἦτο νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, εἶπεν ὁ Μοζάρτης.—Μὴ παλαιπωρῆσαι· χρειάζεσαι πολὺν καιρὸν ἀκόμη;—Ἄλλας τέσσαρας ἐβδομάδας· ἐπειδὴ τὸ ἔργον πλείοτερον παρ' ὅσον ἐνόμιζον ἐνδιαφέρον ἐνέπνευσέ μοι, ἐπεξέτεινα αὐτὰ ἐπὶ πλείον.—Τότε λοιπὸν εἶναι δίκαιον νὰ αὐξηθῇ τὸ τίμημα· ἰδοὺ πενήτηκοντα δουκάτα περισσότερον.—Ἀλλὰ, Κύριε, λέγει